

Sammendrag:**Reisevaner på fly 2013**

TØI rapport 1335/2014

Forfatter(e): Jon Martin Denstadli, Harald Thune-Larsen og Petter Dybedal
Oslo 2014, 72 sider

Flytrafikken nådde nye rekorder i 2013 med 14,9 millioner enkeltreiser innenlands og 21,6 millioner reiser mellom Norge og utlandet (rute og charter samlet). Dette gir en vekst på henholdsvis 2,5 prosent (innland) og 8,0 prosent (utland) per år mellom 2011 og 2013. Antallet private reiser med rutefly til/fra utlandet har på 10 år økt fra 4,3 millioner reiser i 2003 til 10,5 millioner reiser i 2013. Bare de siste to årene har fritidstrafikken økt med 1,8 millioner reiser. Det er særlig nordmenn på feriereise til utlandet som driver trafikøkningen. Veksten i arbeidsrelaterte reiser er mer beskjeden. To av tre reiser med utenlands rutefly er fritidsreiser. Innenlands observeres en utflating av veksten med moderate vekstrater både for fritidstrafikken og arbeidsrelaterte reiser.

Om undersøkelsen

Reisevaneundersøkelsen på fly 2013 (RVU 2013) er den foreløpig siste av en lang rekke undersøkelser som Avinor gjennomfører blant sine passasjerer. I RVU 2013 har 140 000 passasjerer svart på spørsmål om reisen de gjennomførte. Undersøkelsen omfatter all flytrafikk innenlands, og all trafikk mellom Norge og utlandet med unntak av trafikk på Moss lufthavn Rygge. Moss hadde i 2013 utenlandstrafikk på 1,85 millioner passasjerer som ikke er innbefattet i våre data. Innenlandstrafikken til Moss er imidlertid dekket gjennom datainnsamlingen som er gjort på Avinors lufthavner.

Flytrafikken innenlands

Antall reiser per innbygger (reisefrekvensen) innenlands fortsatte å øke i 2013, og ligger nå på 2,7 enkeltreiser per innbygger sammenlignet med 2,6 i 2011. Fordelt på landsdeler hadde Trøndelag størst vekst fra 2011, med en økning fra 3,7 til 4,4 enkeltreiser per innbygger, mens reisefrekvensen i Nord-Norge økte fra 5,9 til 6,4. Av fylkene ligger Finnmark stadig øverst med en reisefrekvens på 7,6 reiser per innbygger.

SAS er fortsatt største operatør på innenriksnettet med 46 prosent markedsandel. Etter mange år med stagnerende/negativ trafikkutvikling for SAS og økende markedsandeler for Norwegian, har trafikkutviklingen for de to selskapene vært noenlunde lik de siste to årene. Widerøe hadde størst trafikkvekst mellom 2011 og 2013 (6,2 prosent per år).

De siste to årene har trafikken innenlands økt med 2,5 prosent per år. Det representerer en utflating av veksten sammenlignet med perioden 2003-2011 (+4,1 prosent per år).

I 2013 fordelte flyreisene på innenriksnettet seg likt mellom arbeidsbetingede formål og fritidsrelaterte formål. I perioden 2003-13 økte arbeidsrelatert trafikk med 3,2 prosent per år og fritidstrafikken med 4,3 prosent. Delmarkedet med høyest gjennomsnittlig årlig vekst (2003-2013) var reiser til/fra arbeid.

Det er konkurranse på de fleste stamruterelasjonene. Ut fra Oslo er det bare til Kristiansund (SAS) og Bardufoss (Norwegian) at det ikke er konkurranse mellom selskapene. På 10 av de 13 stamrutene fra Oslo hvor det er konkurranse er SAS største selskap. Bare på Oslo-Molde, Oslo-Harstad/Narvik og Oslo-Bergen er Norwegian større enn SAS.

Det er fortsatt slik at SAS er største selskap blant forretningsreisende (51 prosent reiser med SAS), mens Norwegian er største selskap i fritidsmarkedet (44 prosent av fritidstrafikken).

Gjennomsnittlig oppgitt billettpris for reiser innenlands i 2013 var kr 2 000,-, henholdsvis kr 2 272,- for forretningsreisende og kr 1 754,- for fritidsreisende. Etter mange år med prisfall, gir dette en estimert prisøkning på 11 prosent for reiser innenriks i Norge mellom 2011 og 2013 (forretningsreiser og fritidsreiser samlet).

Flytrafikken mellom Norge og utlandet

Utenlandstrafikken med rutefly økte med hele 18 prosent mellom 2011 og 2013. Dette er mer enn fire ganger så mye som veksten for innenlandstrafikken. Trafikkveksten på utland drives i særlig grad av fritidstrafikk. Antallet private reiser med rutefly mellom Norge og utlandet har på 10 år økt fra 4,3 millioner reiser i 2003 til 10,5 millioner reiser i 2013. Bare de siste to årene har fritidstrafikken økt med 1,8 millioner reiser. Veksten i arbeidsrelaterte reiser er mer moderat, fra 3,3 millioner i 2003 til 5,4 millioner i 2013. To av tre reiser med utenlands rutefly er nå fritidsreiser (55 prosent i 2003). Nordmenn på fritidsreise har stått for mer enn halvparten av trafikkøkningen de siste par årene.

Norwegian er største selskap på utenlands trafikk til/fra Avinors lufthavner med en markedsandel på 33 prosent. SAS hadde i 2013 30 prosent. Lavkostselskapet Wizz Air har økt sin markedsandel fra 0 i 2009, til én prosent i 2011 og tre prosent i 2013. Selskapet fløy over 400 000 passasjerer til og fra Avinors lufthavner i 2013.

Interkontinentale destinasjoner stod for 14 prosent av utenlands rutetraffic til og fra Avinors lufthavner i 2013. Trafikken til Asia har økt mest, men det er fremdeles flest reiser til Nord-Amerika. New York er største destinasjon, og syv av de 15 største enkeltdestinasjonene er i USA. 60 prosent av trafikken til New York går direkte.

I Østlands-området og på Sørlandet er det sterk konkurranse om utlandspassasjerene med overlappende influensområder. I 2013 hadde Oslo 79 prosent av utenlandstrafikken til/fra Østlandet og Sørlandet, Torp syv prosent, Rygge 12 prosent og Kristiansand to prosent. I 2006 var Oslos andel 89 prosent.

Oslo møter også konkurranse fra Avinors andre lufthavner. De siste to årene er det spesielt rutetrafikken direkte til utlandet fra Trøndelag som har økt, men også Bergen og Stavanger styrket sin posisjon i forhold til Oslo.

Utviklingen i billettpriser på utland siste to år varierer avhengig av relasjon. Over tid har prisen på forretningsreiser falt mer enn på fritidsreiser, og prisen på fritidsreiser og forretningsreiser har nærmet seg. Generelt er prisforholdet fritid/forretning redusert med 20-40 prosentpoeng, og innebærer en omfattende utjevning av billettprisene mellom de to hovedgruppene av reisende til fordel for forretningsreiser.